

Głód - bezpośrednio lub za sprawą towarzyszących mu chorób jak np. czerwonka – był sprawcą największych start ludnościowych w epoce przedprzemysłowej. Powodował nie tylko zwiększoną umieralność, lecz także zmniejszał liczbę urodzeń. Był konsekwencją dłuższych okresów słabych zbiorów i niedoboru żywności, co wywoływało drożyznę powodującą jego rozprzestrzenienie na ludność pozarolniczą. Tak przynajmniej wynika to z badań dotyczących Europy Zachodniej, bowiem w Polsce ta tematyka nie była przedmiotem szczególnego zainteresowania. Skupiano się na problematyce zniszczeń wojennych bądź chorób epidemicznych poprzestając na świadomości, że klęski głodu miały co jakiś czas miejsce, jednak bez znajomości ich zasięgu, skali i skutków.

W Polsce – jak wskazują dotychczasowe badania okresu staropolskiego – plony malały, gospodarstwa chłopskie także, a warunki klimatyczne były analogiczne jak w reszcie Europy, w szczególności odczuwano skutki małej epoki lodowcowej między połową XVII a połową XVIII wieku. Trzeba więc założyć, że głody pojawiały się stosunkowo często a ich konsekwencje były dotkliwe.

Pierwszym celem badawczym będzie więc identyfikacja kryzysów żywnościowych i klęsk głodu oraz ich przebiegu i natężenia. Będzie to możliwe dzięki analizie danych zebranych z ksiąg metrykalnych (zachowanych w większej ilości od pierwszej połowy XVII stulecia) pochodzących z reprezentatywnej grupy parafii. Uzupełniająco pomogą w tym inne źródła dotyczące zbiorów i cen. Drugim podstawowym zadaniem będzie charakterystyka społeczności chłopskiej pod kątem podatności na periodyczne okresy słabszych zbiorów. Takie materiały jak inwentarze majątkowe, austriackie fasje podatkowe i kataster gruntowy pozwolą określić rozmiary chłopskich gospodarstw rolnych, liczebność ludności bezrolnej, a także oszacować wielkość zbiorów i ich strukturę.

Badanym obszarem będzie południowa Małopolska (od 1772 roku zachodnia Galicja) umożliwiająca analizę wspomnianych wyżej kwestii w zróżnicowanych środowiskach (geograficznie, własnościowo).

Projekt przyczyni się do lepszego poznania i zrozumienia mechanizmów rządzących rolnictwem i społecznością chłopską w okresie przedindustrialnym. Pozwoli na rozpoznanie związków między gospodarką a demografią oraz umieszczenie historii polskich kryzysów żywnościowych w szerszym kontekście europejskim.